

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 637/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. I. D., T., zastúpenej advokátkou JUDr. L. M., Ž., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P/130/2002, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. I. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júla 2013 doručená sťažnosť Ing. I. D., T. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 ústavy a porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P/130/2002.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 23. septembra 2002 okresnému súdu návrh na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu T. D., nar... Konanie o tomto návrhu bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 12 P/130/2002.

Sťažovateľka podala 15. júna 2005 ústavnému súdu sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejedanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní. Ústavný súd sťažnosti vyhovel a nálezom č. k. I. ÚS 275/05-41 z 29. marca 2006 vyslovil porušenie práv sťažovateľky, taktiež okresnému súdu prikázal konať vo veci bez zbytočných prieťahov a sťažovateľke priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk.

Ďalšiu sťažnosť ústavnému súdu podala sťažovateľka 3. marca 2011, v ktorej namietala porušenie rovnakých práv ako v sťažnosti podanej 15. júna 2005 postupom okresného súdu v namietanom konaní. Ústavný súd opäť vyhovel sťažnosti sťažovateľky a nálezom č. k. IV. ÚS 206/2011-26 z 27. júla 2011 rozhodol o porušení jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v období po vydaní nálezu ústavného súdu z 29. marca 2006 postupom okresného súdu v namietanom konaní. Ústavný súd sťažovateľke priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 €.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že okresný súd v namietanom konaní rozhodol rozsudkom č. k. 12 P/130/2002-818 zo 4. decembra 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť 7. mája 2013, a to v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8 CoP/14/2013-858 z 25. marca 2013.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uvádza:

„Svoje právo na prerokovanie a rozhodnutie vo veci som uplatňovala už od 23. 09. 2002, kedy som ako matka maloletého podala na OS MT návrh na úpravu práv a povinností k maloletému. Uvedené konanie bolo právoplatne skončené až dňa 7. 5. 2013, aj napriek tomu, že ide o konanie v zmysle piatej hlavy tretej časti Občianskeho súdneho poriadku... - Starostlivosť súdu o maloletých. Odo dňa podania môjho návrhu vo veci samej do právoplatného skončenia veci určením výživného tak uplynulo viac ako desať (10) rokov a osem (8) mesiacov. Moja právna neistota ako matky mal. dieťaťa tak bola odstránená po viac ako 10-tich rokoch. ...

Zákonodarca pri týchto konaniach - starostlivosť súdu o maloletých, aj vzhľadom na medzinárodnoprávnu úpravu, vyjadril osobitný záujem na rýchlom a efektívnom konaní a rozhodovaní.

Na OS MT som podala návrh vo veci samej dňa 23. 09. 2002, tzn. bolo zákonnou povinnosťou OS-u MT rozhodnúť danú vec najneskôr do 23. 03. 2003. Predmetná vec o určenie výživného na maloletého bola právoplatne skončená dňa 7. 5. 2013. Preto možno dôjsť k záveru, že OS MT prekročil zákonom stanovenú dĺžku konania 20-násobne, a to aj napriek zaväzujúcemu príkazu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 03. 2006 sp. zn.: I. ÚS 275/05-41.“

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukazuje na relevantné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a tiež na závery Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu, z ktorých možno dospieť k záveru, že požiadavka rýchlosti a efektívnosti konania je osobitne dôležitá v konaniach vo veci maloletých detí. Uviedla tiež, že ústavný súd v predchádzajúcich nálezoch vyslovil porušenie ňou označených práv podľa ústavy a dohovoru a priznal jej primerané finančné zadostučinenie. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania však tieto prostriedky nápravy nepovažuje za dostatočné. V tejto súvislosti v sťažnosti uvádza:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich dvoch nálezoch, ktoré prijal v súvislosti s danou vecou (Nález sp. zn.: I. ÚS 275/05-41 zo dňa 29. 3. 2006, Nález sp. zn.: IV. ÚS 206/2011-26 zo dňa 27. 7. 2011), veľmi podrobne rozobral a odôvodnil splnenie kritérií, ktoré sú významné pre uplatnenie práva na konanie bez zbytočných prietahov v spojitosti s predmetnou vecou sťažovateľky. ...

Je zrejmé, že prostriedok nápravy v zmysle čl. 13 Dohovoru musí byť spôsobilý buď urýchliť konanie v mojej veci alebo poskytnúť mi primerané odškodnenie za prieťahy, ktoré vo veci nastali.

Ako som sa už zmieňovala vyššie, doposiaľ mi nebol poskytnutý účinný prostriedok nápravy za prieťahy v konaní - konanie o úpravu práv a povinností k maloletému bolo právoplatne skončené po viac ako 10-tich rokoch a odškodnenie za prieťahy v celkovej výške 3.995,82 EUR (995,82 EUR + 3.000 EUR) nemožno, vzhľadom na dĺžku konania o tak významnej otázke akou je určenie výživného na maloleté dieťa za obdobie od 01. 09. 2002 do 08. 03. 2007, považovať za dostatočné. Na podklade uvedených skutočností možno vyvodiť záver, že došlo k porušovaniu čl. 13 Dohovoru. ...

V súvislosti s porušovaním základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a podľa čl 6 ods. 1 Dohovoru mi vznikajú aj značné náklady vynaložené na trovy právneho zastúpenia pred OS MT ako aj pred odvolacím Krajským súdom v Žiline. O náhrade trov konania nebolo doposiaľ rozhodnuté, čím mi o. i. postupom OS-u MT a odvolacieho Krajského súdu Žilina, vzniká aj majetková škoda. “

Na základe týchto skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo Ing. I. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy..., právo na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa v čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., právo na právnu istotu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy..., právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru..., postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn.: 12P/130/2002 porušené boli.

Ing. I. D. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 30.000,- EUR (slovom tridsaťtisíc eur), ktoré je jej Okresný súd Martin povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Martin je povinný uhradiť Ing. I. D. trovy konania v sume 275,94,- EUR. a to na účet jej právnej zástupkyne... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia. “

Návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľka odôvodňuje takto:

„Od augusta 2002 sama zabezpečujem výchovu a výživu maloletého dieťaťa. Otec maloletého dieťaťa si dobrovoľne neplnil svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť od opustenia spoločnej domácnosti, tzn. od augusta 2002, hoci ma obral o všetky finančné prostriedky, ktoré sme spoločne nadobudli najmä v rámci podnikania. Z uvedeného dôvodu som sa dostala do veľmi nepriaznivej a neistej situácie, sprevádzajúcej častými pocitmi stresu a frustrácie či som schopná postarať sa o svoje maloleté dieťa. V záujme vyriešenia daného nepriaznivého stavu som sa obrátila na súd. Namiesto dosiahnutia a nastolenia stavu právnej a materiálnej istoty pre svoje maloleté dieťa - zabezpečenie výživného, som bola postupom OS-u MT vystavovaná pocitu neistoty viac ako 10 rokov.

Vychádzajúc z neprimeranej dĺžky konania (viac ako 10 rokov), mimoriadneho významu predmetu konania - výživné na maloleté dieťa, z obsahu obidvoch nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky prijatých v súvislosti s danou vecou, výšky priznaného finančného zadostučinenia zo strany Ústavného súdu Slovenskej republiky (3.995,82 EUR), žiadam, aby mi Ústavný súd priznal primerané finančné zadostučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch vo výške 30.000 EUR (slovom: tridsaťtisíc euro), a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu.

Podľa môjho názoru, požadovaná suma je primeraná vzhľadom na to, že OS MT nebol schopný rozhodnúť o výške výživného na maloleté dieťa za obdobie od 01. 09. 2002 do 08. 03. 2007 po dobu viac ako 10 rokov. Počas tohto obdobia som bola odkázaná na pomoc blízkych osôb so zabezpečovaním základných potrieb pre svoje maloleté dieťa ako aj s vysporiadaním sa s danou vecou po psychickej stránke.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti smerujúcej proti zbytočným priet'ahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby ten orgán (okresný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred jej podaním (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu týchto

práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESĽP (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. marca 2009).

Ústavný súd konštatuje, že predmetom sťažnosti v tejto časti je preskúmavanie opodstatnenosti tvrdenia sťažovateľky, podľa ktorého postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P/130/2002 malo dôjsť k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Zo sťažnosti a z jej príloh je zrejmé, že okresný súd v namietanom konaní rozhodol rozsudkom č. k. 12 P/130/2002-818 zo 4. decembra 2012. Tento rozsudok nadobudol

právoplatnosť 7. mája 2013 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 8 CoP/14/2013-858 z 25. marca 2013.

Keďže sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. júla 2013, t. j. v čase, keď okresný súd už vo veci samej nekonal, v dôsledku čoho už k namietanému porušovaniu v sťažnosti označených práv jeho postupom nemohlo dochádzať, ústavný súd sťažnosť v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľka namieta v spojení s porušením svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tiež porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy, t. j. takého ustanovenia ústavy, ktoré má charakter ústavného princípu, a nie konkrétneho základného práva alebo slobody garantovaných ústavou. Uvedené ustanovenie ústavy je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 303/2010, IV. ÚS 160/2012). V prípade, ak ústavný súd dospeje k záveru, že v danom prípade namietaným rozhodnutím orgánu verejnej moci nedošlo, resp. nemohlo dôjsť k porušeniu konkrétnych základných práv alebo slobôd, prípadne práv vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, neprichádza do úvahy ani vyslovenie porušenia tohto ustanovenia ústavy.

Sťažovateľka namieta aj porušenie svojho práva podľa čl. 13 dohovoru. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nezistil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní, nemohlo dôjsť ani k porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru (m. m. I. ÚS 582/2012).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2013